

## ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Комзюка Анатолія Трохимовича – на дисертацію Скрипи Євгенія Васильовича «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки на автомобільному транспорті», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Без автомобільного транспорту уявити нинішнє життя складно, адже автомобілі стали не лише предметом розкоші, вони перетворилися на об'єктивну необхідність. Про це яскраво свідчить статистика. Наприклад, порівняно з 2000-ми роками кількість машин на автошляхах України сьогодні зросла майже в чотири рази. Сучасна автомобільна транспортна система України налічує понад 9,2 млн транспортних засобів, серед яких: 6,9 млн легкових автомобілів, близько 250 тис. автобусів, 1,3 млн вантажних автомобілів і понад 840 тис. одиниць мототранспорту. Крім того, йдеться про суттєве збільшення швидкості сучасного автотранспорту й появу значної кількості недосвідчених водіїв. Усе згадане в сукупності призвело до істотного збільшення кількості ДТП в Україні, а отже, до зростання рівня смертності (особливо серед молоді віком від 20 до 35 років). Тому забезпечення безпеки на автотранспорті стало пріоритетом для держави.

Протягом останніх декількох років держава більш активно почала займатися питаннями забезпечення безпеки на транспорті, що, серед іншого, зумовлено курсом України на євроінтеграцію, адже в європейському просторі вимоги до контролю за безпекою на транспорті є досить суворими. Для того, щоб процес удосконалення та розвитку інституту забезпечення безпеки на транспорті здійснювався ефективно та грамотно, він має спиратися на якісне науково-теоретичне підґрунтя з цього питання. Водночас на сьогодні слід констатувати його неналежний рівень. У зв'язку з цим глибоке дослідження проблем забезпечення безпеки на автомобільному

державний університет  
внутрішніх справ  
№ 0194  
04.01.2020 р.  
Основний док.  
Додаток

транспорті набуває особливого змісту і актуальності.

З огляду на зазначене порушена Скрипою Є. В. проблема адміністративно-правового забезпечення безпеки на автомобільному транспорті є актуальною та своєчасною в сучасних умовах. Сьогодні потребується глибоке дослідження за обраним напрямком, оскільки забезпечення безпеки на транспорті без контролю відповідних суб'єктів, просто неможлива.

Додатково про актуальність теми дослідження свідчить той факт, що її відповідно до Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 трав. 2018 р. № 430-р), Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року (постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 435), Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 231-р), Галузевої програми забезпечення безпеки руху на автомобільному транспорті на 2016-2018 роки (наказ Мінінфраструктури України від 18 березня 2016 р. № 112) та Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275 (пп. 3.1, 4.1).

Мета і задачі дисертації сформульовані достатньо чітко і обґрунтовано відповідно до теми дослідження і свідчать про комплексний підхід до наукового пошуку. Здобувачем обґрунтовано і практичну значущість розкриття сутності та особливостей адміністративно-правового регулювання забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, і доведено необхідність вдосконалення означеного механізму для підвищення ефективності забезпечення безпеки на транспорті. У зв'язку з цим певний науковий і практичний інтерес викликають розроблені в дисертації теоретичні пропозиції, на підставі яких здобувач пропонує внести низку змін та доповнень, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Науково-теоретичним підґрунтям для виконання дисертації є наукові праці вчених у галузі філософії, соціології, теорії держави і права, адміністративного права, управління та інших галузевих наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, закони та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають адміністративно-правові засади забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Інформаційну та емпіричну основу дисертаційного дослідження становлять узагальнення практики діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, довідкові видання, статистичні матеріали.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: логіко-семантичний, історико-правовий, формально-логічний методи, методи структурного аналізу, класифікації та систематизації, функціональний, порівняльно-правовий методи, аналіз та синтез тощо. Їх застосування дозволило послідовно й виважено вирішити задачі, поставлені на початку дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше, після проголошення курсу на Євроінтеграцію, на підстав аналізу та узагальнення праць учених різної галузевої приналежності, аналізу чинного законодавства України, міжнародних нормативно-правових актів, та проектів законів у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті розкрито сутність та особливості адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті та запропоновано науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення адміністративного законодавства що регулює питання забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

На особливу увагу заслуговує насамперед проведений здобувачем у підрозділі 1.1. аналіз стану наукової розробки проблеми забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Здобувач наочно ілюструє, що одним з проблемних аспектів, якому невикористано мало приділяли уваги, є проблема визначення адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Зазначене є суттєвим недоліком, адже, по-перше, саме норми адміністративного права регулюють більшість правовідносин, пов'язаних із забезпеченням безпеки руху автотранспорту, а також забезпечують стабільність правовідносин у цій сфері. По-друге, регулювання діяльності учасників дорожнього руху відбувається через органи публічної влади. По-третє, відносно учасників дорожнього руху застосовують заходи адміністративного примусу, у тому числі й адміністративну відповідальність. По-четверте, існує потреба в захисті правовідносин у зазначеній сфері (с. 46).

В цьому ж аспекті варто позитивно відмітити і проведений аналіз генези правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Здобувачем доведено, що за період існування незалежної України було прийнято низку нормативно-правових актів, норми яких були покликані забезпечити безпеку руху на автомобільних шляхах України. Більшість законів і підзаконних нормативно-правових актів є актуальними донині. Крім того, створювались нові державні органи (Укртрансбезпека, Національна поліція України), діяльність яких також була спрямована на забезпечення безпеки руху. Попри все зазначене, констатовано, що розвиток вітчизняного законодавства у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті є незавершеним, адже чимало норм потребують удосконалення. Тому існує нагальна потреба в прийнятті Закону України «Про дорожній рух та його безпеку» (с. 60).

Цілком доречним є проведений здобувачем аналіз системи суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті (Розділ 2). Проаналізувавши положення чинного законодавства, а також наявні

доктринальні підходи до класифікації суб'єктів забезпечення безпеки в різних сферах суспільного життя, автор дійшов висновку, що найбільш загальним критерієм розподілу суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті доцільно визначити їхню правову природу, а саме: суб'єкти публічного права та суб'єкти приватного права. Роль суб'єктів публічного права в питанні забезпечення безпеки на транспорті полягає в тому, що саме вони визначають правила, норми та стандарти використання автомобільного транспорту, поведінки на ньому, розробляють і впроваджують необхідні для їх практичного втілення організаційно-правові механізми, процедури, контролюють їх виконання та вживають заходи щодо попередження, припинення, ліквідації відповідних загроз і їхніх наслідків. (стор. 156–157).

Позитивно необхідно відзначити комплексний підхід до характеристики адміністративних процедур у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Дисертант слушно обґрунтовує доцільність впорядкувати законодавство, що регулює контрольно-наглядові процедури у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, шляхом розроблення та прийняття єдиного, спільного нормативно-правового акта в цій галузі, у якому доцільно: а) чітко розподілити функції між органами, які мають контрольно-наглядові повноваження, з метою недопущення їх дублювання; б) закріпити правовий статус єдиного міжвідомчого органу, правовий статус якого дозволив би визначати найбільш пріоритетні напрями діяльності всіх інших відомств у сфері контролю та нагляду за забезпеченням безпеки на автомобільному транспорті; в) визначити види й порядок реалізації спільних контрольно-наглядових процедур у згаданій галузі (с. 218).

Досить ґрунтовно здобувачем опрацьовано концептуальні засади забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Серед основних з таких засад виокремлено: необхідність систематизації нормативно-правових актів, які визначають правові засади забезпечення безпеки на

автомобільному транспорті шляхом їх кодифікації, створення єдиного універсального акта законодавства – Транспортного кодексу України; виокремлення й подальше законодавче закріплення в положеннях Транспортного кодексу України засад адміністративної відповідальності у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; здійснення належного фінансування сфери забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, зокрема шляхом розширення переліку джерел формування відповідних фондів коштів (с. 347).

Дисертантом вірно визначено основні можливості використання зарубіжного досвіду забезпечення безпеки на автомобільному транспорті та можливості його використання в Україні. За кожним із означених напрямків надано суттєві пропозиції та рекомендації.

Таким чином, аналіз змісту дисертації свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Положення та висновки дисертації можуть бути використані у: науково-дослідній роботі – як основа для подальших досліджень проблем забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; законотворчу діяльність – в ході уточнення та доповнення чинних законів та підзаконних нормативно-правових актів, а також під час розроблення проектів нормативно-правових актів у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; освітньому процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Публічне адміністрування», «Адміністративна реформа в Україні», «Правове регулювання адміністративних послуг», «Адміністративна діяльність».

Водночас у дисертації Скрипи Євгенія Васильовича містяться й деякі дискусійні та недостатньо обгрунтовані положення, які потребують додаткових пояснень.

1. Так, у процесі дослідження зовсім мало використано матеріалів

судової практики. Наведені статистичні дані добре відображають тенденції здійснення правопорушень у сфері забезпечення безпеки на транспорті, однак доцільно було б проаналізувати і деякі судові справи стосовно вчинення зазначених правопорушень.

2. У вступі здобувач зазначає, що «відсутність належного підходу до забезпечення безпеки на транспорті суттєво підвищує загрозу каліцтва та смертності людей, про що переконливо свідчать відповідні статистичні дані» (с.18). Однак, на жаль, ані у вступі, ані в подальшій роботі не наведено детального аналізу статистичних даних щодо стану забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, тим паче, що такі статистичні дані є вільному доступі на офіційному сайті Національної поліції України і постійно там оновлюються.

3. На с. 60 дисертації слушно наголошено, що доцільно розробити й прийняти проект Закону України «Про дорожній рух та його безпеку», який би чітко визначив сутність поняття суб'єктів державного контролю за додержанням законодавства на транспорті, закріпив остаточний перелік таких суб'єктів, межі їх компетенції з метою ефективно організації контролю й уникнення дублювання функцій і повноважень. Така пропозиція є справді цікавою та практично корисною, проте дисертанту варто було не лише запропонувати прийняти такий Закон, а й розробити відповідний законопроект.

4. Не можна цілком погодитись із запропонованим дисертантом визначенням поняття адміністративних процедур у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Зокрема на с. 216 запропоновано «визначити поняття адміністративних процедур у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті як нормативно встановлені групи адміністративних дій, які здійснюються суб'єктами, уповноваженими відповідно до свого правового статусу на їх реалізацію, з метою забезпечення та підтримки належного рівня безпеки на автомобільному транспорті». В теорії адміністративного права загальновизнаним є

розуміння адміністративних процедур як діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо розгляду і вирішення адміністративних справ.

5. На с. 349 дисертації зазначено, що «відповідальність у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті визначено як обов'язок особи зазнати (понести) для себе певні негативні наслідки, вид, міру, підстави і порядок застосовування яких визначаються законом, за вчинення цією особою поведінки (дій, бездіяльності), що порушує встановлені чинним законодавством вимоги в зазначеній сфері, виконання якого забезпечується силою державного впливу аж до примусу». Разом з тим, по-перше, мова має йти про юридичну відповідальність, адже це правове дослідження, а по-друге, таке визначення розкриває суб'єктивний бік юридичної відповідальності. Як об'єктивне явище юридична відповідальність полягає у застосуванні до порушників правових норм відповідних заходів впливу.

В той же час наведені зауваження мають в основному дискусійний та рекомендаційний характер, свідчать про складність і багатоаспектність проведеного здобувачем дослідження і не зменшують значущості виконаної роботи. У цілому праця Скрипи Євгенія Васильовича є досить глибоким дослідженням адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

Основні результати дослідження викладено в одноосібній монографії, 24 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та тезах наукових повідомлень на 7-ми науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації ідентичний її змісту і повністю відображає основні положення та результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України. Результати наукових досліджень, за якими здобувач захистив кандидатську дисертацію, на захист не виносяться.

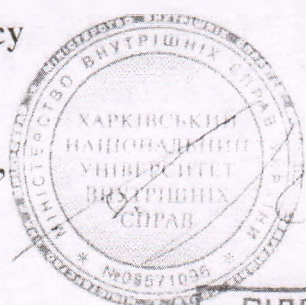
На підставі викладеного можна зробити висновок про те, що дисертація «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки на автомобільному



транспорті» виконана на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обгрунтовані результати, що розв'язують важливу для науки адміністративного права проблему, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених питань, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обгрунтованістю одержаних результатів відповідає вимогам п.п. 9-10, 12-13 Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Скрипа Євгеній Васильович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Професор кафедри адміністративного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки



А. Т. Комзюк

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ  
Відділ документування службової діяльності ХНУВС  
\_\_\_\_\_ 20\_\_